GENERALINIO ADVOKATO ANTONIO TIZZANO IŠVADA, pateikta 2005 m. kovo 10 d. [1]

I — Įžanga

1. Šioje byloje Europos Bendrijų Komisija pareiškė Teisingumo Teisme ieškinį pagal EB 226 straipsnį, kuriuo prašoma pripažinti, kad savarankiškai vesdama derybas, sudarydama, ratifikuodama ir įgyvendindama laivybos vidaus vandenyse dvišalius susitarimus su Rumunija, Lenkija ir Ukraina, Vokietijos Federacinė Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 10 straipsnį ir 1991 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3921, nustatantį taisykles, pagal kurias vežėjai nerezidentai gali vežti krovinius arba keleivius valstybės narės vidaus vandens keliais (toliau – Reglamentas Nr. 3921/91) [2]. Be to, Komisijos teigimu, Vokietija pažeidė 1996 m. liepos 8 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1356 dėl bendrų taisyklių, taikytinų prekių ar keleivių vežimui vidaus vandenų keliais tarp valstybių narių, siekiant užtikrinti laisvę teikti tokias transporto paslaugas (toliau – Reglamentas Nr. 1356/96) [3], atsisakiusi denonsuoti minėtus ir kitus panašius, su šiuo reglamentu nesuderinamus susitarimus, sudarytus su Vengrija ir Čekoslovakija.

II — Teisinis pagrindas

A — *Bendrijos teisė*

1. EB sutarties nuostatos

2. Šioje byloje ypatingai svarbus EB 10 straipsnis, kur nurodyta:

„Kad užtikrintų šios Sutarties ir Bendrijos institucijų nustatytų pareigų vykdymą, vals-

1 — Originalo kalba: italų.

2 — OL L 373, p. 1.

3 — OL L 175, p. 7.

tybės narės imasi visų atitinkamų bendrų ar specialių priemonių. Jos padeda atlikti Bendrijos uždavinius.

Jos nesiima jokių priemonių, kurios gali trukdyti siekti šios Sutarties tikslų."

3. Verta priminti EB sutarties V dalies, skirtos transporto sričiai, tam tikras nuostatas, ypač pradedant EB 70 straipsniu, kur numatyta, kad „Sutarties tikslų šioje antraštinėje dalyje reglamentuojamais klausimais valstybės narės siekia vykdydamos bendrą transporto politiką".

4. Siekiant įgyvendinti šią bendrą politiką EB 71 straipsnyje numatyta, kad „Taryba, 251 straipsnyje nurodyta tvarka ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu [4], nustato:

a) bendras taisykles, taikomas tarptautiniam transportui, vykstančiam į valstybės narės teritoriją ar iš jos arba vykstančiam per vienos ar keleto valstybių narių teritoriją;

b) sąlygas, kuriomis vežėjai nerezidentai gali valstybėje narėje teikti transporto paslaugas;

c) priemones transporto saugumui gerinti;

d) kitas atitinkamas nuostatas".

5. EB 80 straipsnio 1 dalyje patikslinama, kad „šios antraštinės dalies nuostatos taikomos geležinkelių, kelių ir vidaus vandens kelių transportui".

2. Reglamentai Nr. 3921/91 ir Nr. 1356/96

6. Šioje byloje nagrinėjami Reglamentai Nr. 3921/91 ir Nr. 1356/96, kuriuos Taryba priėmė įgyvendindama Bendrijos vidaus vandens kelių transporto politiką.

4 — EEB sutarties 75 straipsnyje, kuris yra teisinis Reglamento Nr. 3921/91 pagrindas, buvo numatyta konsultavimosi procedūra, o ne bendro sprendimo priėmimo procedūra, kuri buvo numatyta vėliau EB 75 ir 71 straipsniuose.

7. Reglamentu Nr. 3921/91 siekiama pašalinti apribojimus vidaus vandens kelių transporto paslaugų teikėjams dėl jų nacionalinės priklausomybės arba dėl to, kad jie yra įsisteigę ne toje valstybėje narėje, kur teikiama paslauga. Atsižvelgiant į bendrąjį vienodo vertinimo principą, pagal minėtą reglamentą vežėjams nerezidentams turi būti suteikiamas leidimas vežti krovinius arba keleivius valstybės narės vidaus vandens keliais tokiomis pačiomis sąlygomis, kokias valstybė narė nustato joje įsisteigusiems vežėjams.

8. Pagal reglamentą nuo 1993 m. sausio 1 d. krovinių arba keleivių vežėjams vidaus vandens keliais laikinai leidžiama vežti krovinius arba keleivius valstybės narės, kur jie nėra įsisteigę, vidaus vandens keliais samdos pagrindais (t. y. verstis kabotažu), jei tik jie laikosi vežėjui ir jo naudojamiems laivams nustatytų sąlygų.

9. Pagal Reglamento Nr. 3921/91 1 straipsnyje vežėjui numatytas sąlygas bet kuris krovinių arba keleivių vežėjas gali verstis kabotažu, jei jis yra įsisteigęs valstybėje narėje pagal jos teisės aktus ir prireikus turi teisę joje užsiimti tarptautiniu krovinių arba keleivių vežimu vidaus vandens keliais.

10. To paties reglamento 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad vežėjas gali naudotis tik tais laivais, kurių savininkai yra fiziniai asmenys, nuolat gyvenantys valstybėje narėje ir kurie yra valstybės narės piliečiai arba juridiniai asmenys, kurių registruota verslo vieta yra valstybėje narėje ir kurių kontrolinis akcijų paketas arba jų dauguma priklauso valstybės narės piliečiams.

11. Galiausiai pagal Reglamento Nr. 3921/91 6 straipsnį šis reglamentas „neturi įtakos teisėms, suteikiamoms pagal pataisytą Konvenciją dėl laivybos Reinu (Manheimo konvencija)“ [5].

12. Tuo tarpu Reglamento Nr. 1356/96 tikslas yra užtikrinti laisvę teikti prekių ar keleivių vežimo vidaus vandens keliais tarp valstybių narių paslaugas. Šiuo reglamentu, kaip ir Reglamentu Nr. 3921/91, siekiama pašalinti visus apribojimus paslaugų teikėjui dėl jo nacionalinės priklausomybės arba dėl to, kad jis yra įsisteigęs ne toje valstybėje narėje, kur teikiama paslauga.

5 — Šioje konvencijoje, kuri buvo pasirašyta Manheime 1868 m. spalio 17 d., nustatyti laisvos laivybos Reinu ir valtininkų bei laivynų vienodo vertinimo principai. Šios konvencijos turi laikytis Belgijos Karalystė, Vokietijos Federacinė Respublika, Prancūzijos Respublika, Nyderlandų Karalystė, Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė ir Šveicarijos Konfederacija.

13. Reglamento Nr. 1356/96 pirmoje konstatuojamoje dalyje teigiama, kad „bendros transporto politikos suformavimas, be kita ko, apima ir bendrų taisyklių, reglamentuojančių patekimą į tarptautinio prekių ir keleivių vežimo vidaus vandenų keliais Bendrijos teritorijoje rinką, nustatymą; <...> šios taisyklės privalo būti suformuluotos taip, kad padėtų sukurti vidaus transporto rinką".

14. Be to, šio reglamento trečioje konstatuojamoje dalyje primenama, kad prisijungus naujoms valstybėms narėms, atsirado skirtingai šią sritį reglamentuojančių dvišalių susitarimų tarp valstybių narių ir naujai prisijungusių valstybių, todėl tapo būtina nustatyti „bendras taisykles, siekiant užtikrinti tinkamą vidaus transporto rinkos funkcionavimą ir <...> išvengti konkurencijos iškraipymų bei šios rinkos organizavimo nesklandumų".

15. Reglamento Nr. 1356/96 1 ir 2 straipsniuose numatyta, kad bet kuriam vežėjui, gabenančiam prekes ir keleivius vidaus vandens keliais, leidžiama vežti tarp valstybių narių ir per jas tranzitu be jokios diskriminacijos dėl jo nacionalinės priklausomybės arba įsisteigimo vietos, jei jis: yra įsisteigęs vienoje iš valstybių narių pagal tos valstybės narės įstatymus; turi teisę joje užsiimti tarptautiniu prekių arba keleivių pervežimu vidaus vandenų keliais; tokiems pervežimams naudoja valstybėje narėje registruotus vidaus vandenų laivus arba, neturėdamas registracijos, turi valstybės narės laivyno nario pažymėjimą; atitinka reikalavimus, nustatytus Reglamento Nr. 3921/91 2 straipsnyje (žr. anksčiau 10 punktą).

16. Galiausiai pagal Reglamento Nr. 1356/96 3 straipsnį šio reglamento nuostatos „neturi įtakos trečiųjų šalių vežėjų teisėms, kurias jiems suteikia pataisyta Konvencija dėl laivybos Reinu (Manheimo konvencija), Konvencija dėl laivybos Dunojumi (Belgrado konvencija) [6] arba tarptautiniai Europos bendrijos įsipareigojimai".

3. Daugiašalio Bendrijos ir trečiųjų šalių susitarimo projektas

17. Pagal EEB sutarties 228 straipsnio 1 dalį (EB 300 straipsnio 1 dalis) 1992 m. gruodžio 7 d. Taryba priėmė sprendimą, įgaliojantį Komisiją „vesti daugiašalio susitarimo dėl taisyklių, taikytinų keleivių ir prekių vežimui vidaus vandenų keliais tarp Europos Ekonominės Bendrijos ir Lenkijos bei Dunojaus konvencijos susitariančiųjų valstybių (Vengrijos, Čekoslovakijos, Rumunijos, Bulgarijos,

6 — Ši konvencija, kuria siekiama užtikrinti laisvą laivybą Dunojumi, buvo pasirašyta Belgrade 1948 m. rugpjūčio 18 d. tarp Bulgarijos, Vengrijos, Rumunijos, Čekoslovakijos, Ukrainos, Tarybų Sąjungos ir Jugoslavijos.

buvusios TSRS, buvusios Jugoslavijos ir Austrijos) derybas" (Neoficialus vertimas) [7]. Pagrindinis derybų tikslas buvo sudaryti vieną daugiašalį Bendrijos ir minėtų šalių susitarimą, nustatantį keleivių ir prekių vežimo vidaus vandenų keliais tarp šių šalių taisykles. Šiuo susitarimu konkrečiai buvo siekiama sukurti veiksmingą Europinį vandens transporto tinklą, kad būtų sumažinta transporto tinklų tarp rytų ir vakarų grūstis, ypač po Reino-Meino-Dunojaus kanalo atidarymo1992 metais.

18. Pasibaigus šioms deryboms, 1996 m. gruodžio 13 d. Komisija pateikė Tarybai sprendimo dėl Europos bendrijos ir Čekijos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovakijos Respublikos daugiašalio susitarimo dėl taisyklių, taikytinų keleivių ir prekių vežimo vidaus vandens keliais pasiūlymą [8].

19. Šio pasiūlymo dėl sprendimo Taryba nepatvirtino iki šiol.

B — *Nagrinėjami dvišaliai susitarimai*

20. Keleivių ir prekių vežimo vidaus vandens keliais sritį buvo siekiama reglamentuoti ne tik minėtomis Bendrijos iniciatyvomis, bet ir keliais dvišaliais susitarimais, kuriuos Vokietija sudarė su šiomis šalimis:

— Vengrija (1988 m. sausio 16 d. pasirašyta sutartis, ratifikuota 1989 m. gruodžio 14 d. [9], įsigaliojo 1990 m. vasario 2 d.),

— Čekoslovakija (1988 m. gruodžio 26 d. pasirašytas susitarimas, ratifikuotas 1989 m. gruodžio 14 d. [10], įsigaliojo 1990 m. gegužės 4 d.),

— Rumunija (1991 m. spalio 22 d. pasirašytas susitarimas, ratifikuotas 19 3 m. balandžio 19 d. [11], įsigaliojo 1993 m. liepos 9 d.),

7 — Dok. 10828/92 *Trans 178 Relex 72*. Kadangi šioje byloje mus dominantis laikotarpis yra iki 2004 m. gegužės 1 d., t. y. iki kai kurių šių šalių įstojimo į Europos Sąjungą datos, toliau jos yra vadinamos „trečiosiomis šalimis".

8 — COM(96) 634 galutinis.

9 — *BGBl.* 1989 II, p. 1026.

10 — *BGBl.* 1989 II, p. 1035.

11 — *BGBl.* 1993 II, p. 770.

— Lenkija (1991 m. lapkričio 8 d. pasirašytas susitarimas, ratifikuotas 1993 m. balandžio 19 d.[12], įsigaliojo 1993 m. lapkričio 1 d.),

— Ukraina (1992 m. liepos 14 d. pasirašytas susitarimas, ratifikuotas 1994 m. vasario 2 d.[13], įsigaliojo 1994 m. liepos 1 d.).

21. Šiais dvišaliais susitarimais įtvirtintos nuostatos, susijusios su keleivių ir prekių vežimu vidaus vandens keliais tarp susitariančiųjų šalių ir abipusiu jų vidaus vandens kelių naudojimu.

22. Juose, be kita ko, numatyta, kad vienos susitariančios šalies kompetetingos institucijos kitos susitariančios šalies laivams gali išduoti specialų leidimą keleiviams arba prekėms vežti tarp dviejų pirmosios šalies uostų (kabotažas) ir tarp pastarųjų bei trečiųjų šalių uostų.

III — Faktinės aplinkybės ir procesas

23. 1992 m. gruodžio 2 d. Tarybai priėmus šį sprendimą, kuriuo Komisiją įgaliojo vesti derybas dėl daugiašalio susitarimo vežimo vidaus vandenų keliais srityje (žr. anksčiau 17 punktą), 1993 m. balandžio 20 d. laišku Komisija paprašė keleto valstybių narių, tarp jų ir Vokietiją, susilaikyti nuo bet kokios iniciatyvos, galinčios pakenkti Bendrijos lygiu pradėtoms deryboms, ir konkrečiai atsisakyti ratifikuoti jau parafuotus ar pasirašytus dvišalius susitarimus bei nepradėti naujų derybų su Centrinės ir Rytų Europos valstybėmis laivybos vidaus vandenyse srityje.

24. Manydama, kad Vokietijos Federacinė Respublika sudarė dvišalius susitarimus su Rumunija, Lenkija ir Ukraina po to, kai gavo minėtą laišką, Komisija 1995 m. balandžio 10 d. išsiuntė šiai šaliai oficialų pranešimą reikalaudama denonsuoti šiuos susitarimus.

25. Savo 1995 m. birželio 23 d. atsakyme Vokietijos vyriausybė teigė, kad susitarimai su Rumunija, Lenkija ir Ukraina buvo pasirašyti prieš Tarybai priimant sprendimą, suteikiantį įgaliojimus vesti derybas, ir kad Komisija, kuriai buvo pateikti susitarimų projektai, iš esmės jiems neprieštaravo. Be to, Vokietijos vyriausybė pažymėjo, jog dėl to, kad Bendrijos lygiu pradėtų derybų pabaiga buvo nežinoma, Komisijos nurodymų laikymasis lemtų tai, kad ryšiai su trečiosiomis šalimis laivybos vidaus vandenyse srityje būtų visiškai nereglamentuojami. Tačiau Vokietijos vyriausybė pareiškė, kad yra pasi-

12 — *BGBl.* 1993 II, p. 779.
13 — *BGBl.* 1994 II, p. 258.

rengusi denonsuoti minėtus susitarimus kai tik bus pasirašytas susitarimas Bendrijos lygiu ir pažymėjo, kad atsižvelgiant į Komisijos reikalavimą, gautą pateikus susitarimų projektus, susitarimų denonsavimo terminas buvo sutrumpintas iki šešių mėnesių.

26. 1998 m. lapkričio 24 d. papildomu oficialiu pranešimu Komisija apkaltino Vokietijos vyriausybę neįvykdžius įsipareigojimų, kylančių iš išorės santykių srities kompetencijos padalijimo tarp Bendrijos ir valstybių narių, nes sudaryti dvišaliai susitarimai su Rumunija, Lenkija ir Ukraina sukėlė grėsmę išimtinei išorinei kompetencijai vežimo vidaus vandens keliais srityje, kurią Bendrija įgijo *AETR*[14] sprendimų pagrindu priėmus Reglamentą Nr. 3921/91. Komisija taip pat nurodė, kad šie susitarimai, kaip ir sudarytieji su Vengrija ir Čekoslovakija, buvo nesuderinami su Reglamentu Nr. 1356/96.

27. Vokietijos vyriausybei 1999 m. vasario 26 d. atsakyme nesutinkant, kad dvišalių susitarimų sudarymas pažeidė Bendrijos teisę, 2000 m. vasario 28 d. Komisija išsiuntė jai pagrįstą nuomonę, kur nurodytą įsipareigojimų neįvykdymą suformulavo taip: individualiai vedusi derybas ir sudarydama, ratifikuodama, taikydama bei atsisakydama denonsuoti dvišalius susitarimus su Rumunija, Lenkija ir Ukraina, Vokietija neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 10 straipsnį ir Reglamentus Nr. 3921/91 ir Nr. 1356/96, o atsisakydama denonsuoti dvišalius susitarimus su Vengrija ir Čekoslovakija, ji neįvykdė įsipareigojimų pagal Reglamentą Nr. 1356/96.

28. Pagrįstoje nuomonėje Komisija suteikė Vokietijos Federacinei Respublikai du mėnesius nuo šios gavimo (iki 2000 m. balandžio 28 d.) tinkamai į ją atsižvelgti.

29. 2000 m. gegužės 11 d. atsakydama į šią pagrįstą nuomonę Vokietijos vyriausybė teigė, jog šie dvišaliai susitarimai neprieštarauja Bendrijos teisei ir todėl neturi būti denonsuoti.

30. Susidarius tokiai situacijai, 2003 m. spalio 10 d. Komisija pareiškė šį ieškinį.

14 — 1971 m. kovo 31 d. Sprendimas *Komisija prieš Tarybą*, vadinamas *AETR* (22/70, Rink. p. 263).

31. Pateikus atsiliepimus raštu ir atsižvelgiant į tai, kad nė viena šalis nepateikė prašymo būti išklausyta posėdyje, Teisingumo Teismas, vadovaudamasis Procedūros reglamento 44 straipsniu, nusprendė priimti sprendimą be žodinės proceso dalies.

IV — Teisinis vertinimas

A — *Dėl priimtinumo*

32. Prieš pradėdamas analizuoti Komisijos pateiktus kaltinimus, norėčiau atmesti Vokietijos vyriausybės prieštaravimus dėl jų priimtinumo, kurie, mano nuomone, yra visiškai nepagrįsti.

33. Pirma, Vokietijos vyriausybė teigia, kad ieškinys yra nepriimtinas tiek, kiek jis pareikštas dėl su Vengrija ir Čekoslovakija sudarytų susitarimų, nenagrinėtų pagrįstoje nuomonėje, kur nagrinėti tik su Rumunija, Lenkija ir Ukraina sudaryti susitarimai.

34. Tam, kad būtų galima atmesti šį prieštaravimą, užtenka paminėti, jog iš pagrįstos nuomonės teksto, be jokios abejonės, matyti, kad Reglamento Nr. 1356/96 pažeidimo atžvilgiu (o tai yra vienas iš ieškinyje pateiktų kaltinimų, susijusių su susitarimais su Vengrija ir Čekoslovakija) Komisija išanalizavo visus penkis susitarimus.

35. Antra, Vokietijos vyriausybė teigia, kad ieškinys nepriimtinas dėl gausių sąsajų su *Atviro dangaus* [15] sprendimais. Kadangi šie sprendimai buvo priimti vėliau nei pasibaigė ikiteisminė šios bylos procedūra, Komisija turėjo pateikti naują pagrįstą nuomonę ir joje nurodyti naujas įsipareigojimų neįvykdymo teisines aplinkybes.

36. Tačiau atidžiau pažvelgus, *Atviro dangaus* sprendimuose plėtojami tie Bendrijos išorinės kompetencijos principai, kurie jau buvo pripažinti minėtame sprendime *AETR*. Todėl negalima teigti, kad argumentai, kuriuos Komisija pateikia remdamasi minėtais sprendimais, yra naujas pagrindas palyginti su tais, kurie pateikti vykstant ikiteisminei procedūrai.

15 — 2002 m. lapkričio 5 d. priimti Sprendimai: *Komisija prieš Jungtinę karalystę* (Rink. p. I-9427), *Komisija prieš Daniją* (Rink. p. I-9519), *Komisija prieš Švediją* (Rink. p. I-9575), *Komisija prieš Suomiją* (Rink. p. I-9627), *Komisija prieš Belgiją* (Rink. p. I-9681), *Komisija prieš Liuksemburgą* (Rink. p. I-9741), *Komisija prieš Austriją* (Rink. p. I-9797), *Komisija prieš Vokietiją* (Rink. p. I-9855).

37. Galiausiai Vokietijos vyriausybė prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad išnyko dalykas tos ieškinio dalies, kuri yra susijusi su Vokietijos Federacinės Respublikos susitarimais su tomis valstybėmis, kurios 2004 m. gegužės 1 d. tapo Europos Sąjungos narėmis.

38. Šiuo atveju verta priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką „įsipareigojimo neįvykdymas turi būti vertinamas atsižvelgiant į padėtį valstybėje narėje pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje ir į vėlesnius pokyčius Teisingumo Teismas atsižvelgti negali" [16].

39. Šioje byloje terminas baigėsi, kaip matėme, 2000 m. balandžio 28 d., t. y. likus beveik keturiems metams iki Europos Sąjungos plėtros.

40. Todėl su išlyga, kuri bus nurodyta 63 punkte, manau, kad ieškinys yra priimtinas.

B — *Dėl esmės*

1) Išankstinė pastaba

41. Savo ieškinyje Komisija Vokietijos Federacinei Respublikai pateikia tris skirtingus kaltinimus dėl išimtinės Bendrijos kompetencijos sudaryti tarptautinius susitarimus laivybos vidaus vandenyse srityje, EB 10 straipsnio ir Reglamento Nr. 1356/96 pažeidimo.

42. Turiu paminėti, kad panašūs kaltinimai anksčiau buvo pateikti Liuksemburgo Didžiajai Hercogystei, kuri taip pat buvo sudariusi susitarimus su trečiosiomis šalimis *de qua* srityje. Toje byloje [17], šiuo metu nagrinėjamoje Teisingumo Teisme, generalinis advokatas P. Léger pateikė savo išvadą 2004 m. lapkričio 25 dieną. Kadangi pritariu šiai išvadai, dažnai minėsiu joje išplėtotus argumentus.

2) Dėl pirmojo kaltinimo

43. Kaip matėme, juo Komisija kaltina Vokietijos Federacinę Respubliką pažeidus išimtinę kompetenciją sudaryti tarptautinius susitarimus laivybos vidaus vandenyse srityje, kuria Bendrija naudojasi vadovaudamasi minėtame sprendime *AETR* Teisingumo Teismo įtvirtintais principais.

16 — Žr. ypač 2002 m. rugsėjo 12 d. Sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (C-152/00, Rink. p. I-6973, 15 punktas).

17 — Byla *Komisija prieš Liuksemburgą* (C-266/03).

44. Komisija iš esmės mano, kad dvišaliai susitarimai su Rumunija, Lenkija ir Ukraina ir ypač jų 6 straipsnio nuostatos, kurios nacionalinėms institucijoms leidžia išduoti leidimą suinteresuotiems trečiųjų šalių vežėjams vykdyti kabotažą Vokietijoje, turi poveikio Reglamento Nr. 3921/91 taisyklėms, nes nuo 1993 m. sausio 1 d. jos visiškai suderina kabotažo vykdymo Bendrijos valstybėse narėse sąlygas. Todėl pasilikdama teisę vienašališkai suteikti šias teises trečiųjų šalių vežėjams, Vokietijos vyriausybė pažeidė išimtinę Bendrijos išorinę kompetenciją.

45. Vadovaudamasi *Atviro dangaus* sprendimais Komisija tvirtina, kad Reglamentas Nr. 3921/91 taikomas ne tik Bendrijos, bet ir trečiųjų šalių vežėjams. Šį teiginį patvirtina reglamento 6 straipsnis, kuris Šveicarijos vežėjams pripažįsta kabotažo valstybėse narėse teises pagal Manheimo konvenciją.

46. Iš karto sakau, kad šis kaltinimas, mano nuomone, yra nepagrįstas remiantis motyvais, kuriuos detaliai išnagrinėjo generalinis advokatas P. Léger anksčiau minėtos išvados 46–63 punktuose, todėl priminsiu tik pagrindinius iš jų.

47. Visų pirma noriu priminti, kad pagal gerai žinomą Teisingumo Teismo praktiką ir ypač pagal kelis kartus čia minėtą sprendimą *AETR*, net jei išimtinė Bendrijos išorinė kompetencija nėra numatyta pačiame tekste, ji gali netiesiogiai atsirasti „visais atvejais, kai vidine kompetencija buvo pasinaudota priimant priemones bendros politikos įgyvendinimui“ [18].

48. Iš tiesų, Teisingumo Teismo nuomone, „kiekvieną kartą, kai įgyvendindama Sutartyje numatytą bendrą politiką Bendrija kokia nors forma nustato bendras taisykles, valstybės narės, veikdamos atskirai ar kartu, nebeturi teisės prisiimti šioms taisyklėms *poveikio* turinčių įsipareigojimų susitarimų su trečiosiomis šalimis pagrindu“. Iš tiesų „nustatant šias bendras taisykles <...>, tik pati Bendrija trečiųjų šalių atžvilgiu gali prisiimti ir vykdyti sutartinius įsipareigojimus, kurie turi poveikio visai Bendrijos teisinės sistemos taikymo sričiai“ [19].

49. Teisingumo Teismas ne kartą patikslino tokio „poveikio“ prasmę įvairiuose kontekstuose ir ypač *Atviro dangaus* sprendimuose: juose Teisingumo Teismas nusprendė, kad

18 — Žr. 1977 m. balandžio 26 d. Nuomonę 1/76 (Rink. p. 741, 4 punktą) ir minėto sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 82 punktą.

19 — Minėto sprendimo *AETR* 16–19 punktai. Kursyvu pažymėta mano.

šis poveikis nebūtinai reiškia, jog valstybių narių vienašališkai prisiimti tarptautiniai įsipareigojimai prieštarauja bendroms taisyklėms, bet atvirkščiai, jog poveikis egzistuoja vien dėl to, kad „(valstybių narių) tarptautiniai įsipareigojimai priklauso bendrų taisyklių taikymo sričiai arba sričiai, kurios didžiąją dalį tokios taisyklės jau reglamentuoja“ [20].

50. Iš to išplaukia, kaip tvirtina Teisingumo Teismas, kad „jei Bendrija savo vidaus teisėkūros aktuose įtvirtino nuostatas dėl trečiųjų šalių nacionalinių subjektų vertinimo arba savo institucijoms aiškiai suteikė teisę vesti derybas su trečiosiomis šalimis, ji įgyja išimtinę išorinę kompetenciją šių aktų reglamentavimo srityse <...>“ [21].

51. Tačiau „tas pat taikytina ir tada, kai nėra aiškios sąlygos, suteikiančios institucijoms įgaliojimus vesti derybas su trečiosiomis šalimis, jei Bendrija išsamiai suderino konkrečią sritį, nes taip priimtos bendros taisyklės galėtų būti paveiktos minėto sprendimo AETR prasme, jei valstybės narės išsaugotų derybų su trečiosiomis šalimis laisvę <...>“ [22].

52. Šiuo atveju, kaip anksčiau minėtoje išvadoje teisingai pastebėjo generalinis advokatas P. Léger ir Vokietijos vyriausybė nurodė šioje byloje, neatrodo, kad Reglamente Nr. 3921/91 būtų numatoma kokia nors sąlyga dėl trečiųjų šalių vežėjams taikytino vertinimo.

53. Iš tiesų, kaip matėme, šis reglamentas tik nustato sąlygas, pagal kurias (Bendrijos) vežėjai nerezidentai gali vežti krovinius arba keleivius valstybės narės vidaus vandens keliais. Šios nuostatos taikomos tik valstybėje narėje įsteigtiems prekių ar keleivių vežėjams vidaus vandens keliais, naudojantiems laivus, kurių savininkai yra fiziniai asmenys, nuolat gyvenantys valstybėje narėje ir esantys valstybės narės piliečiai, arba juridiniai asmenys, kurių registruota verslo vieta yra valstybėje narėje ir kurių kontrolinis akcijų paketas arba jų dauguma priklauso valstybės narės piliečiams.

54. Iš to išplaukia, kad tokie dvišaliai susitarimai, kokie nagrinėjami šioje byloje, kuriais nustatomos sąlygos atitinkamų trečiųjų šalių vežėjams, negali turėti poveikio minėtos Teisingumo Teismo praktikos prasme Reglamento Nr. 3921/91 nuostatoms, kurios taikomos tik Bendrijos vežėjams.

20 — Ypač žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 108 punktą. Sąvokos „poveikis“ analizei norėčiau nurodyti savo išvadą minėtose *Atviro dangaus* bylose (2002 m. sausio 31 d. pateikta išvada, Rink. p. I-9431, 63 ir paskesni punktai).

21 — Minėto sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 109 punktas.

22 — Ten pat, 110 punktas.

55. Be to, kaip Teisingumo Teismas nurodė *Atviro dangaus* sprendimuose, net ir tai, kad minėtas Reglamentas Nr. 3921/91 nereglamentuoja Bendrijos viduje veikiančių trečiųjų šalių vežėjų padėties, patvirtina, kad šiuo reglamentu atliktas derinimas nėra išsamus [23].

56. Kadangi nagrinėjamoje srityje nėra bendrų taisyklių, kurių taikymui galėtų pakenkti valstybių narių savarankiškai sudarytos sutartys, todėl Bendrija negali remtis išimtine išorine kompetencija *AETR* sprendimo prasme.

57. Darytina išvada, kad derybos dėl dvišalių susitarimų tarp Vokietijos ir Rumunijos, Lenkijos bei Ukrainos, jų ratifikavimas ir įsigaliojimas negali pažeisti išimtinės Bendrijos išorinės kompetencijos.

58. Todėl manau, kad Teisingumo Teismas turėtų pripažinti, jog pirmasis kaltinimas yra nepagrįstas.

3) Dėl antrojo kaltinimo

59. Juo Komisija kaltina Vokietijos Federacinę Respubliką neįvykdžius įsipareigojimų pagal EB 10 straipsnį, nes ratifikuodama ir įgyvendindama su Lenkija, Rumunija ir Ukraina sudarytus susitarimus po to, kai Taryba nusprendė įgalioti Komisiją vesti derybas dėl susitarimo Bendrijos vardu, Vokietijos Federacinė Respublika pakenkė šio sprendimo įgyvendinimui.

60. Pasak Komisijos, vienos valstybės narės vienašalės iniciatyvos iš tikrųjų galėjo pakenkti tiek Bendrijos vedamoms deryboms, tiek susitarimo sudarymui. Bendrijos poziciją derantis su trečiosiomis šalimis susilpnėja, jei ji ir jos valstybės narės veikia atskirai.

61. Pasak Komisijos, kaip tik siekdama išvengti tokių padarinių, 1993 m. balandžio 20 d. laišku ji paprašė keleto valstybių narių, tarp jų ir Vokietiją, susilaikyti nuo bet kokių iniciatyvų, galinčių pakenkti Bendrijos lygiu pradėtų derybų eigai ir būtent atsisakyti

23 — Ypač žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Vokietija* 119 punktą.

ratifikuoti jau parafuotus ar pasirašytus susitarimus bei nepradėti naujų derybų su Centrinės ir Rytų Europos valstybėmis laivybos vidaus vandenyse srityje.

62. Dublike Komisija pridūrė, kad Vokietijos Federacinė Respublika taip pat pažeidė EB 10 straipsnį pasirašiusi susitarimą su Čekoslovakija, nes 1993 metais, t. y. Tarybai jau priėmus sprendimą, ji „perkėlė“ [24] šį susitarimą Čekijos Respublikai ir Slovakijos Respublikai.

63. Tačiau iš karto reikia pažymėti, kad šis argumentas yra naujas kaltinimas, kuris skiriasi nuo ikiteisminėje procedūroje ir ieškinyje pateiktų kaltinimų. Todėl manau, kad jis nepriimtinas.

64. Vokietijos vyriausybė visų pirma teigia, kad Tarybos sprendimas, kuriuo suteikiami įgaliojimai pradėti derybas, savaime dar nėra *stand-still* įpareigojimas valstybėms narėms, nes tai reikštų pripažinti išimtinę Bendrijos išorinę kompetenciją nepaisant *Atviro dangaus* sprendimuose numatytų sąlygų.

65. Be to, pasak Vokietijos vyriausybės, proporcingumo principas būtų pažeistas, jeigu Tarybos sprendimas, kuriuo suteikiami įgaliojimai vesti derybas, užkirstų valstybėms narėms kelią sudarinėti dvišalius susitarimus iki galimo susitarimo sudarymo Bendrijos lygiu. Užuot stabdžiusios valstybių narių veiksmus, Bendrijos institucijos turėtų, kaip Teisingumo Teismas nusprendė *Atviro dangaus* sprendimuose [25], „bendrose jų priimamose taisyklėse nustatyti suderintų veiksmų trečiųjų šalių atžvilgiu ar nustatyti, kokios pozicijos turi laikytis valstybės narės išorės santykiuose“.

66. Pasak Vokietijos vyriausybės, ji bet kokiu atveju negalėjo veikti kitaip, nes jei dvišaliai susitarimai būtų neįsigalioję, Rumunijos, Lenkijos ir Ukrainos vežėjų veiklos Vokietijos vidaus vandens keliais (ir atvirkščiai) vykdymas būtų atsidūręs teisiniame vakuume iki tol, kol bus sudarytas (jei jis bus sudarytas apskritai) susitarimas Bendrijos lygiu.

67. Vokietija primena, kad kaip tik siekdama išvengti bet kokio pavojaus Bendrijos iniciatyvai, ji pasiūlė Komisijai visokeriopai bendradarbiauti. Iš tiesų ji: i) konsultavosi su Komisija derybų dėl susitarimų metu; ii) įsipareigojo denonsuoti dvišalius susitarimus, kai tik Bendrija sudarys savąjį susitarimą ir pranešė apie tai kitoms susitariančio-

24 — Atsiliepimo originale vokiečių kalba pavartotas žodis „umgeschrieben“.

25 — Ypač žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 112 punktą.

sioms šalims; iii) Komisijos prašymu sutrumpino denonsavimo terminą iki šešių mėnesių.

68. Prieš vertindamas šį kaltinimą pažymėsiu, kad Komisija pakeitė šio Vokietijos Federacinės Respublikos veiksmo įvertinimą.

69. Iš tikrųjų Vokietija yra kaltinama nebe išimtinės Bendrijos kompetencijos, bet EB 10 straipsnio pažeidimu, t. y. tuo, kad Vokietijos veiksmai gali kelti pavojų Bendrijos veiksmams po to, kai Taryba suteikė Komisijai įgaliojimus vesti derybas.

70. Darytina išvada, kad, atvirkščiai nei Vokietijos vyriausybės abejonės (ir prieštaravimai), Komisija nemanė, jog šis įgaliojimas suteikia Bendrijai išimtinę kompetenciją.

71. Tiesa, kaip netrukus matysime, minėtoje nuostatoje numatyta lojalaus bendradarbiavimo pareiga yra privaloma nepaisant Bendrijos kompetencijos tam tikroje srityje pobūdžio, t. y. ir tuo atveju, kai teigiama, kad ši kompetencija yra išimtinė. Tačiau tiesa yra ir tai, kad jeigu pastarąją prielaidą Komisija būtų laikiusi pagrįsta, jai būtų buvę lengviau nustatyti Vokietijos vyriausybės veiksmų neteisėtumą. Kaip ir anksčiau nagrinėtame kaltinime, ji galėjo laikytis nuomonės, jog neteisėta yra jau vien tai, kad Vokietija sudarė minėtus susitarimus pažeisdama Bendrijos kompetenciją, nesvarbu, ar yra nustatyta kokia nors konkreti žala Bendrijos kompetencijai.

72. Atvirkščiai, kaip ką tik minėjau, Komisija nepasuko šiuo keliu, ir tikiu, kad pasielgė teisingai. Taip pat manau, kad šiuo atveju nereikėtų kalbėti apie išimtinę Bendrijos išorinę kompetenciją.

73. Remiantis Teisingumo Teismo praktika, tokia kompetencija netiesiogiai atsiranda ne tik anksčiau minėtais atvejais (žr. 47 ir paskesnius punktus), kai vidine kompetencija buvo pasinaudota priimant priemones bendrai politikai įgyvendinti, bet ir tada, kai tarptautinio susitarimo sudarymas Bendrijai yra būtinas Sutarties tikslams, kurie negali

būti pasiekti įtvirtinant autonomiškas taisykles, įgyvendinti“ [26].

74. Vis dėlto šiais atvejais dėl priežasčių, kurias bandžiau atskleisti *Atviro dangaus* bylose, Bendrijos išorinė kompetencija, kad ir laikoma „būtina“, išimtine galės tapti tik po to, kai ja bus realiai pasinaudota, nes tik tokiu atveju valstybių narių prisiimti tarptautiniai įsipareigojimai galėtų realiai sutrukdyti įgyvendinti Bendrijos tikslą, kuriam pasiekti buvo nuspręsta sudaryti susitarimą [27]. Kitokiu atveju Bendrijos kompetencija liks tik potenciali, o valstybės narės liks laisvos prisiimti tarptautinius įsipareigojimus atitinkamoje srityje, jei, aišku, laikysis pareigos lojaliai bendradarbiauti su Bendrijos institucijomis [28].

75. Žinoma, šioje byloje šios alternatyvos ribos ne tokios ryškios. Nors dar nebuvo sudarytas joks Bendrijos susitarimas, galintis Bendrijos kompetenciją automatiškai padaryti išimtinę, tačiau Taryba priėmė sprendimą, kuriuo įgaliojo Komisiją vesti derybas. Galėtume kelti klausimą, ar šis sprendimas gali būti laikomas konkrečiu Bendrijos kompetencijos panaudojimu, kuris šią jos kompetenciją daro išimtinę, ar, atvirkščiai, tam reikia iš tikrųjų sudaryti susitarimą, kaip numatyta EB 300 straipsnio 2 dalyje.

76. Tačiau šiuo klausimu jau minėjau, kad Nuomonėje 1/76 pirmą kartą formuluodamas nagrinėjamą prielaidą Teisingumo Teismas paminėjo ne šiaip derybas, bet „tarptautinio susitarimo *sudarymą* ir *įgyvendinimą*“ [29], ir tai patvirtino vėlesnėse nuomonėse [30].

77. Kita vertus, noriu pažymėti, kad derybos dėl susitarimo Bendrijos lygiu gali trukti ilgai, o susitarimas nebūtinai sudarytas. Todėl bet kokių valstybių narių veiksmų uždraudimas derybų metu, ypač kai jie yra būtini siekiant išvengti teisės spragos, būtų pernelyg griežta priemonė (arba, jei prisiminsime Vokietijos vyriausybės argumentus, ji prieštarautų proporcingumo principui).

26 — Žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 83 punktą (kursyvu pažymėta mano). Kaip žinoma, tokio pobūdžio išorinė kompetencija pirmą kartą pripažinta minėtos Nuomonės 1/76 3 ir 4 punktuose.

27 — Minėtos išvados 49 punktas.

28 — Ten pat, 54 punktas ir 26 išnaša.

29 — Minėtos Nuomonės 1/79 4 punktas. Kursyvu pažymėta mano.

30 — Iš tiesų savo nuomonėje Teisingumo Teismas pastebėjo, kad kai „būtina sudaryti tarptautinį susitarimą, kad būtų įgyvendinti tam tikri Sutarties tikslai, kurių negalima pasiekti priimant atskiras taisykles“, „Bendrijos vidaus veiksmų įgaliojimais grindžiama išorine kompetencija gali būti *naudojamasi* iš anksto nepriėmus vidaus teisėkūros akto *ir taip tapti išimtine*“ (1995 m. kovo 24 d. Nuomonė 2/92, Rink. p. I-521, 32 punktas; kursyvu pažymėta mano). Analogiška išvada 1994 m. lapkričio 15 d. Nuomonėje 1/94, Rink. p. I-5267, 85 punktas.

78. Todėl man atrodo, kad Vokietijos vyriausybė pagrįstai ginčija tai, kad įgaliojimo vesti derybas šiuo atveju pakanka išimtinei Bendrijos išorinei kompetencijai pagrįsti, ir tai paaiškina, kodėl Komisija apsiribojo teiginiu, kad šios valstybės narės veiksmai po to, kai Taryba suteikė įgaliojimus vesti derybas, pažeidė EB 10 straipsnį.

79. Tuo nenoriu pasakyti, kad EB 10 straipsniu negali būti remiamasi taip pat ir išimtinės kompetencijos pažeidimo atveju. Kaip matyti iš pačios šios nuostatos formuluotės ir kaip priminė generalinis advokatas P. Léger minėtoje byloje *Komisija prieš Liuksemburgą* [31], lojalaus bendradarbiavimo principas taikomas visuotinai, taigi juo galima remtis nepaisant Bendrijos kompetencijos pobūdžio konkrečiais atvejais [32]. Vis dėlto aišku, kad jei ši kompetencija yra išimtinė, tai visų pirma galima kaltinti jos pažeidimu (taip Komisija ir padarė pirmuoju kaltinimu), o galima nuoroda į EB 10 straipsnį yra tik neišvengiamas tokio kaltinimo padarinys. Tuo tarpu nagrinėjamu kaltinimu, kaip matėme, Komisija atskirai pasirėmė vien šios nuostatos nesilaikymu.

80. Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, bei vadovaujantis EB 10 straipsniu, tereikia įvertinti, ar šioje byloje Vokietijos veiksmai, kuriais ji kaltinama, t. y. iki Tarybos sprendimo pasirašytų dvišalių susitarimų ratifikavimas, gali realiai trukdyti įgyvendinti įgaliojime vesti derybas nustatytus Bendrijos siekiamus tikslus.

81. Iš tiesų nekyla jokių abejonių, kad šis įgaliojimo suteikimas, pasak Teisingumo Teismo, yra Sutarties tikslui įgyvendinti skirto „suderinto Bendrijos veiksmo atskaitos taškas“ [33], o juo labiau šioje byloje, kur nagrinėjamas ne paprastas Komisijos pasiūlymas, o Tarybos sprendimas. Iš tokio

31 — Nurodyta byla skiriasi nuo nagrinėjamos bylos tuo, kad Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės sudaryti dvišaliai susitarimai buvo ne tik ratifikuoti (kaip ir Vokietijos Federacinės Respublikos susitarimai), bet ir pasirašyti po Tarybos sprendimo priėmimo. Be to, kitaip negu Vokietijos Federacinė Respublika Liuksemburgo Didžioji Kunigaikštystė, prieš pasirašydama dvišalius susitarimus, su Komisija nesikonsultavo.

32 — Minėtų išvadų 71 ir 72 punktuose Generalinis advokatas P. Léger mini 1981 m. gegužės 5 d. Sprendimo *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* 804/79, Rink. p. I-1045, 28 punktą, kur Teisingumo Teismas nagrinėjo Bendrijos išimtinę kompetenciją vienoje srityje (žvejybos) tokiais žodžiais, kurie, mano nuomone, patvirtina šioje išvadoje daromą išvadą. Iš tikrųjų sprendime rašoma, kad „(pagal EB 10) straipsnį, valstybės narės privalo padėti Bendrijai vykdyti jos uždavinius ir susilaikyti nuo bet kokių priemonių, kurios gali trukdyti siekti Sutarties tikslų. Šia nuostata valstybės narės įpareigojamos veikti ir susilaikyti nuo tam tikrų veiksmų situacijoje, kai siekdama patenkinti skubius išsaugojimo poreikius Komisija pateikė Tarybai pasiūlymus, kurie, nors pastaroji jų ir nepriėmė, yra *suderinto Bendrijos veiksmo pradžia*“ (kursyvu pažymėta mano).

33 — Minėto 1981 m. gegužės 5 d. Sprendimo *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* 28 punktas.

„suderinto veiksmo" kyla valstybių narių pareiga nesiimti, kaip nurodoma EB 10 straipsnyje, „jokių priemonių, kurios gali trukdyti siekti <...> Sutarties tikslų".

82. Todėl sunku paneigti, kad tokia priemonė yra ir dvišalių susitarimų ratifikavimas, įvykdytas vienos iš valstybių narių tuo metu, kai vedamos derybos dėl susitarimų sudarymo Bendrijos lygiu.

83. Aišku, tokia iniciatyva varžomi arba silpninami bendri veiksmai, kurių imasi institucijos, ir trukdoma pastarosioms veikti kaip bendroms visų valstybių narių pozicijos atstovėms, nes niekas neužtikrina, kad atitinkamos valstybės narės sudarytas susitarimas atitinka bendrąjį interesą ir yra nukreiptas Bendrijos lygiu pageidaujama bei nustatyta kryptimi. Be to, dar mažiau užtikrinta, kad šios valstybės sudarytame susitarime numatyta tvarka bus tapati tvarkai, kurią Bendrija ketina įvesti bendru susitarimu.

84. Taigi manau, kad vien tai, jog Vokietija ratifikavo jau pasirašytus dvišalius susitarimus srityje, kur Taryba suteikė įgaliojimus vesti derybas, yra viena iš priemonių, „kurios gali trukdyti siekti <...> Sutarties tikslų".

85. Tačiau kaip matėme, Vokietijos vyriausybė teigia, kad negalėjo neratifikuoti minėtų dvišalių susitarimų iki Bendrijos susitarimo sudarymo, nes turėjo skubiai nustatyti taisykles, taikytinas trečiųjų šalių vežėjams.

86. Vis dėlto šiuo atžvilgiu turiu pažymėti, kad net jei faktinė padėtis atitiktų šį teiginį, iš paties EB 10 straipsnio matyti, kad tokiais atvejais valstybės narės privalo veikti laikydamosios šioje nuostatoje numatytos pareigos lojaliai bendradarbiauti, o tai reiškia, jog jos privalo daryti viską, kas įmanoma, kad savo veiksmais nepakenktų Bendrijos kompetencijos įgyvendinimui.

87. Teisingumo Teismas kita proga yra išaiškinęs, kad net ir tais atvejais, kai Bendrija ir valstybės narės turi bendrą kompetenciją, Bendrijos „reikalavimas dėl vieningo tarptautinio atstovavimo" įpareigoja valstybes nares „glaudžiai bendradarbiauti <...> tiek derybų procese ir sudarant susitarimus, tiek vykdant prisiimtas prievoles"[34]. Kaip jau minėjau išvadoje[35], pateiktoje *Atviro dangaus* bylose, ši pareiga atsiranda ir tada, kai dėl vidaus ar

34 — 1993 m. kovo 19 d. Nuomonė 2/91, Rink. p. I-1061, 36 punktas.

35 — 74 punktas.

išorės priežasčių Bendrija pati negali sudaryti susitarimų, reikalingų jos numatytiems tikslams pasiekti ir kurių turi siekti „per valstybes nares, solidariai veikiančias Bendrijos naudai“ [36]. Aišku, kad tai galioja tais atvejais, kai pati Bendrija jau nusprendė veikti pati tam tikroje srityje.

88. Todėl net ir tokiomis aplinkybėmis, kurios yra analogiškos Vokietijos vyriausybės nurodytosioms, t. y. kai valstybėms narėms gali prireikti užkirsti kelią sunkumams ar vėlavimams, su kuriais Bendrija susidūrė įgyvendindama savo kompetenciją, šios valstybės turi veikti laikydamosios pareigos lojaliai bendradarbiauti taip, kad nekeltų pavojaus bendrų tikslų įgyvendinimui.

89. Tai reiškia, kad jos privalo veikti glaudžiai bendradarbiaudamos su Bendrijos institucijomis ir derinti su jomis būtinas iniciatyvas. Kaip kartą jau išaiškino Teisingumo Teismas, valstybė narė, norinti imtis priemonių srityje, kur Bendrija ketina veikti, bet dar nėra visiškai pasinaudojusi savo kompetencija, „privalo prašyti Komisijos pritarimo ir su ja konsultuotis visais veiksmų etapais“ [37].

90. Tačiau neatrodo, kad taip buvo pasielgta nagrinėjamu atveju. Iš tikrųjų iš bylos medžiagos matyti, kad po to, kai Taryba priėmė sprendimą, įgaliojantį Komisiją vesti derybas, Vokietijos Federacinė Respublika visiškai nesikonsultavo su Komisija.

91. Bendradarbiavimas, apie kurį kalba Vokietijos vyriausybė (žr. ankstesnį 67 punktą), vyko derybų dėl sutarčių ir jų pasirašymo etapuose, tai yra laikotarpiu *prieš* Tarybos sprendimo priėmimą.

92. Tačiau šio sprendimo priėmimas, kaip nurodyta, iš esmės pakeitė teisines nagrinėjamų susitarimų aplinkybes, todėl prieš tęsiant ratifikavimą tapo būtina pradėti naują glaudesnio bendradarbiavimo su Komisija etapą.

93. Negalima kaip Vokietija teigti, kad Komisija nereiškė prieštaravimų tuo metu, kai buvo pasirašomi dvišaliai susitarimai. Iš tiesų jau su Rumunija ir Lenkija sudarytų susitarimų atžvilgiu visiškai nebuvo galima tikėtis, kad po Tarybos sprendimo Komisija išlaikys tokį patį šių susitarimų vertinimą. Tai *a fortiori* akivaizdu kalbant apie susitarimą

36 — Minėtos Nuomonės 2/91 5 ir 37 punktai.

37 — 1979 m. spalio 4 d. Sprendimas *Prancūzija prieš Jungtinę Karalystę*, 141/78, Rink. p. 2923, 9 punktas.

su Ukraina, nes prieš jo ratifikavimą išsiųstame laiške Komisija aiškiai paprašė neratifikuoti jokio susitarimo srityje, kurią apima įgaliojimas vesti derybas.

96. Vokietija nieko panašaus nepadarė. Atvirkščiai, užuot atidėjusi ratifikavimą, kad suderintų veiksmus su Komisija ir sulauktų jos galimų nuorodų, ji vienašališkai pradėjo ratifikavimo procedūrą taip leisdama įsigalioti susitarimams.

94. Jeigu Tarybai priėmus minėtą sprendimą Vokietija būtų vykdžiusi pareigą „glaudžiai bendradarbiauti" su Komisija, pastaroji būtų galėjusi deramai ir tinkamu laiku apibūdinti Bendrijos interesus ir pateikti informaciją, kuri būtina užtikrinti, kad laikydamasi prisiimtų tarptautinių įsipareigojimų Vokietijos vyriausybė įgyvendintų savo vienašalę iniciatyvą suderindama ją su bendrais reikalavimais arba bent nekeldama jiems pavojaus.

97. Taigi darau išvadą, kad ratifikuodama minėtus susitarimus ir jokia forma nebendradarbiaudama su Komisija, Vokietija neįvykdė reikalavimų pagal EB 10 straipsnį ir Teisingumo Teismo šiuo atžvilgiu nustatytus principus.

98. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui pripažinti, kad Vokietijos Federacinė Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 10 straipsnį ir dėl to pripažinti šį kaltinimą pagrįstu.

95. Komisija galėjo, pavyzdžiui, paprašyti leisti įvesti pataisas, užtikrinančias, kad dvišaliuose susitarimuose numatyta tvarka būtų suderinta su tvarka, kurią ji ketino įtvirtinti Bendrijos susitarimu įgyvendindama Tarybos jai suteiktus nurodymus. Be to, net jeigu ji būtų nusprendusi šiuos susitarimus išlaikyti galiojančius iki kol bus sudarytas numatomas Bendrijos susitarimas, kad būtų išvengta teisinės spragos, kurios baiminosi Vokietija (žr. ankstesnį 66 punktą), Komisija vis tiek būtų galėjusi reikalauti, kad jie būtų pakeisti, pavyzdžiui, nurodant, kad jie yra tik laikino pobūdžio ir automatiškai nustos galioti, kai tik bus sudarytas susitarimas Bendrijos lygiu.

4) Dėl trečiojo kaltinimo

99. Galų gale Komisija tvirtina, kad dvišaliai susitarimai su Vengrija, Čekoslovakija, Rumunija, Lenkija ir Ukraina yra nesuderinami su Reglamentu Nr. 1356/96.

100. Ji ypač teigia, jog tai, kad šiuose susitarimuose net priėmus minėtą reglamentą išliko nuostatos, numatančios trečiosiose šalyse įregistruotiems laivams galimybę Vokietijos valdžios institucijų išduotų leidimų pagrindu teikti paslaugas tarp Vokietijos ir kitų Bendrijos valstybių narių (šių susitarimų 5 straipsnis), yra nesuderinama su šiuo reglamentu.

101. Taip veikdama Vokietijos Federacinė Respublika iš tiesų pasilieka galimybę vienašališkai suteikti teisę vežėjams, neatitinkantiems Reglamente Nr. 1356/96 numatytų sąlygų (žr. ankstesnį 15 punktą ir toliau 104 punktą), vykdyti veiklą Bendrijos vidaus susisiekimo keliais. Tačiau, Komisijos nuomone, šiuo reglamentu įvesta tvarka būtų pažeista, jeigu Vengrijos, Čekijos, Slovakijos, Lenkijos, Rumunijos ir Ukrainos vežėjai, kuriems taikant nagrinėjamus dvišalius susitarimus gali būti leista vykdyti pervežimus tarp Vokietijos ir kitų Bendrijos valstybių narių, neatitiktų tuo pačiu metu taikomų reglamente įtvirtintų sąlygų.

102. Savo ruožtu manau, kad šis kaltinimas taip pat nėra pagrįstas remiantis motyvais, kuriuos Vokietijos vyriausybė nurodė šioje byloje ir generalinis advokatas P. Léger – minėtoje išvadoje [38].

103. Visų pirma reikia priminti, kad pagrindinis Reglamento Nr. 1356/96 tikslas yra užtikrinti laisvę teikti prekių ar keleivių vežimo vidaus vandens keliais tarp valstybių narių paslaugas, pašalinant visus apribojimus paslaugų teikėjui dėl jo nacionalinės priklausomybės arba įsisteigimo vietos.

104. Šio reglamento būtent 1 ir 2 straipsniai užtikrina laisvę teikti vežimo vidaus vandens keliais tarp valstybių narių paslaugas kiekvienam subjektui, kuris: i) yra įsisteigęs vienoje iš valstybių narių pagal tos valstybės narės įstatymus ir prireikus turi teisę toje valstybėje užsiimti tarptautiniu prekių arba keleivių vežimu vidaus vandens keliais; ii) tokiems pervežimams naudoja vienoje iš valstybių narių registruotus vidaus vandenų laivus arba turi vienos iš valstybių narių laivyno nario pažymėjimą; iii) atitinka reikalavimus, numatytus Reglamento Nr. 3921/91 2 straipsnyje, t. y. naudojasi tik tais laivais, kurių savininkai yra fiziniai asmenys, nuolat gyvenantys valstybėje narėje ir esantys valstybės narės piliečiai, arba juridiniai asmenys, kurių registruota verslo vieta yra valstybėje narėje ir kurių akcijų dauguma priklauso valstybės narės piliečiams.

38 — Minėtos išvados 82–91 punktai.

105. Tačiau šios tvarkos dėl vežimo vidaus vandenų keliais paslaugų laisvo teikimo tarp Bendrijos valstybių narių įvedimas vienoje iš jų įsisteigusiems vežėjams neturi būti aiškinamas kaip visiškas uždraudimas trečiosiose šalyse registruotais laivais teikti paslaugas tarp įvairių Bendrijos valstybių narių. Iš tiesų Reglamentas Nr. 1356/96 gali būti aiškinamas, kaip tai siūlo Komisija, kaip Bendrijos teritorijoje įvedęs Bendrijos preferenciją vidaus vandens kelių transporto srityje, tačiau man atrodo, kad ši preferencija numato lengvatinę laisvo paslaugų teikimo tvarką tik tiems vežėjams, kurie glaudžiai susiję su valstybe nare. Kita vertus, reglamente nėra jokių nuorodų į tai, kad jo tikslas ar poveikis būtų trukdyti teikti paslaugas tarp Bendrijos valstybių narių trečiosiose šalyse registruotais laivais.

106. Nagrinėjami dvišaliai susitarimai nenumato laisvės teikti paslaugas atitinkamų trečiųjų šalių laivais, o tik suteikia galimybę, gavus kompetentingų Vokietijos institucijų leidimą, vykdyti pervežimus tarp Vokietijos ir kitų Bendrijos valstybių narių. Taigi tokia tvarka negali būti laikoma įtvirtinanti Vengrijos, Čekijos, Slovakijos, Rumunijos, Lenkijos ir Ukrainos vežėjų laisvę teikti prekių ar keleivių vežimo vidaus vandens keliais paslaugas tarp Bendrijos valstybių narių.

107. Todėl atsižvelgdamas į tai, kad nagrinėjamų dvišalių susitarimų įvedama tvarka ir Reglamentu Nr. 1356/96 nustatyta tvarka skiriasi, manau, jog Komisija nepagrįstai kaltina Vokietijos vyriausybę pakeitus Reglamento Nr. 1356/96 nuostatų, reglamentuojančių laisvę teikti vežimo vidaus vandens keliais paslaugas, pobūdį ir apimtį.

108. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta anksčiau, manau, kad Komisija neįrodė, jog Vokietijos Federacinės Respublikos susitarimai, sudaryti su Vengrija, Čekoslovakija, Rumunija, Lenkija ir Ukraina, yra nesuderinami su Reglamentu Nr. 1356/96.

109. Todėl manau, kad trečiąjį kaltinimą Teisingumo Teismas turėtų pripažinti nepagrįstu.

V — Dėl bylinėjimosi išlaidų

110. Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 69 straipsnio 3 dalį Teisingumo

Teismas gali paskirstyti išlaidas šalims arba nurodyti kiekvienai padengti savo išlaidas, jeigu kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkinama, o dalis atmetama. Kadangi šiuo atveju Komisijos ieškinį pasiūliau patenkinti tik iš dalies, manau, kad kiekviena šalis turėtų padengti savo patirtas bylinėjimosi išlaidas.

VI — Išvada

111. Atsižvelgdamas į anksčiau pateiktus vertinimus, siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti taip:

„1. Savarankiškai ratifikuodama ir įgyvendindama laivybos vidaus vandenyse dvišalius susitarimus su Rumunija, Lenkija ir Ukraina po to, kai 1992 m. gruodžio 7 d. Taryba priėmė sprendimą pradėti derybas tarp Bendrijos ir trečiųjų šalių dėl taisyklių, taikytinų keleivių ir prekių vežimui vidaus vandenų keliais tarp suinteresuotų šalių, Vokietijos Federacinė Respublika nevykdė įsipareigojimų pagal EB 10 straipsnį.

2. Atmesti likusią ieškinio dalį.

3. Nurodyti Europos Bendrijų Komisijai ir Vokietijos Federacinė Respublikai padengti savo patirtas bylinėjimosi išlaidas."